

Inzage in het strafdossier

november '17

Iedereen die ondervraagd wordt (dus zowel slachtoffers als verdachten en getuigen) heeft recht op een gratis kopie van zijn ondervraging (art. 28quinquies §2 en artikel 57 §2 van het wetboek van strafvordering).

Inzage door het slachtoffer

Eén van de zeven basisrechten van het slachtoffer van een misdrijf is het recht op het verkrijgen van informatie. Maar het recht op het verkrijgen van informatie is geen synoniem voor het recht op dossierinzage.

In de meeste gevallen begint na een verkeersongeval een opsporingsonderzoek onder leiding van een lid van het openbaar ministerie (ook 'parket' genoemd), namelijk de procureur des konings of één van zijn substituten. Het dossier bevindt zich dan bij het betrokken parket. Deze onderzoeksfase is in principe geheim. Dat betekent dat er tijdens deze fase geen recht bestaat op inzage van het dossier.

Hoewel dat niet uitdrukkelijk in de wet wordt voorzien kan een slachtoffer tijdens deze fase toch informatie vragen aan de magistraat door deze een brief te schrijven. Eventueel kan een justitieassistent van slachtofferonthaal als tussenpersoon optreden. Om de vraag te beoordelen moet de magistraat weten of de verzoeker zelf het slachtoffer is of in welke relatie de verzoeker tot het slachtoffer staat. Er wordt best ook vermeld waarom men de informatie wil. Weet wel dat inzage in deze fase enkel in zeer uitzonderlijke gevallen wordt toegestaan. Het is echter wel mogelijk dat de procureur bereid is het slachtoffer of de na(ast)bestaanden mondeling toelichting te geven, rechtstreeks of via een justitieassistent.

In een minderheid van de gevallen volgt na een verkeersongeval een gerechtelijk onderzoek. Een gerechtelijk onderzoek is in vergelijking met een opsporingsonderzoek een veel zwaardere juridische procedure. Zo'n onderzoek wordt niet geleid door het parket maar door een onderzoeksrechter. In tegenstelling tot de procureur kan de onderzoeksrechter niet zelf zijn onderzoek starten. Hij kan dat pas doen wanneer de procureur of het slachtoffer dit vraagt.

Wanneer een slachtoffer wil dat er een gerechtelijk onderzoek komt, dan moet hij of zij overgaan tot een klacht met burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter. Eens het slachtoffer de hoedanigheid van burgerlijke partij heeft, zegt de wet (artikel 61ter van het wetboek van strafvordering) uitdrukkelijk dat hij of zij de onderzoeksrechter kan verzoeken om inzage van het dossier. Hoewel het slachtoffer nu een wettelijk recht heeft om de vraag tot inzage te stellen, is de onderzoeksrechter niet verplicht om dit toe te staan.

De onderzoeksrechter kan de inzage van het dossier of van bepaalde stukken verbieden indien de noodwendigheden van het onderzoek dit vereisen, indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privé-leven zou inhouden, indien de burgerlijke partijstelling niet ontvankelijk lijkt of indien blijkt dat de burgerlijke partij geen rechtmatige beweegredenen tot het raadplegen van het dossier heeft. De onderzoeksrechter kan het inzagerecht ook beperken tot dat deel van het dossier waarin de feiten staan die tot de burgerlijke partijstelling hebben geleid.

Pas wanneer het onderzoek afgerond is en een dagvaarding is uitgebracht in het dossier, heeft de burgerlijke partij een automatisch recht tot inzage. Als het dossier geseponneerd werd, is inzage slechts mogelijk als het parket schriftelijk toestemming heeft gegeven tot inzage, nadat men daartoe per brief heeft verzocht. Als de inzage in het dossier toegestaan is, kunnen zwaargewonde slachtoffers of nabestaanden van een overleden slachtoffer zich laten bijstaan door de justitieassistenten van de dienst Slachtofferonthaal. Deze bijstand is vooral van belang voor nabestaanden. De justitieassistent kan het dossier op voorhand doornemen en ervoor zorgen dat schokkende foto's of informatie worden verwijderd of slechts getoond worden na verwittiging.

Inzage door de veroorzaker

De inzage van het dossier door de veroorzaker hangt af van de fase waarin het onderzoek zich bevindt en ook van de hoedanigheid van de veroorzaker als verdachte of als inverdenkinggestelde.

Tijdens het opsporingsonderzoek is de situatie van de verdachte vergelijkbaar met die van het slachtoffer of de benadeelde. De wet voorziet geen recht om inzage te vragen van het dossier.

Wanneer het niet tot een gerechtelijk onderzoek komt, krijgt de verdachte op het einde van het opsporingsonderzoek, wanneer de dagvaarding is uitgebracht, inzage in het dossier. Als het dossier geseponneerd werd, is inzage slechts mogelijk als het parket

schriftelijk toestemming heeft gegeven tot inzage, nadat men daartoe per brief heeft verzocht.

Tijdens het gerechtelijk onderzoek en alleen wanneer de verdachte in verdenking gesteld wordt, heeft deze dezelfde rechten als het slachtoffer dat zich burgerlijke partij heeft gesteld. Hij kan dan inzage in het dossier vragen. Maar ook hier kan de onderzoeksrechter deze inzage beperken of weigeren (artikel 61ter van het wetboek van strafvordering).

De verdachte die van zijn vrijheid beroofd werd heeft een ruimer inzagerecht: hij krijgt automatisch inzage tijdens het gerechtelijk onderzoek, bij de handhavingen van het aanhoudingsbevel door de raadkamer.

Let op:

Artikel 460 ter van het Strafwetboek zegt:

'Elk gebruik door de inverdenkinggestelde of de burgerlijke partij van door de inzage in het dossier verkregen inlichtingen, wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar of met een geldboete tot mogelijk 2.500 euro, wanneer dat gebruik tot doel en tot gevolg heeft het verloop van het gerechtelijk onderzoek te hinderen, inbreuk te maken op het privé-leven, de fysieke of morele integriteit, of de goederen van een in het dossier genoemde persoon.'

Deze beperking is ingesteld als compensatie voor het recht op inzage in het strafdossier, dat slachtoffers, inverdenkinggestelden en iedereen tegen wie een gerechtelijke actie loopt, hebben verkregen. Ze mogen dus wel hun dossier inkijken, maar ze mogen met de verkregen informatie niet naar de pers stappen.

Wanneer er een gerechtelijk onderzoek heeft plaatsgevonden krijgen de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde ook automatisch inzage van het hele strafdossier op het einde van het onderzoek, bij de regeling van de rechtspleging. Die regeling van rechtspleging door de raadkamer kan een beschikking tot buitenvervolginstelling inhouden of een beschikking tot verwijzing naar de rechtbank.

De inzage van het dossier gebeurt op de griffie van de rechtbank waar de zaak behandeld zal worden of bij het parket dat het dossier onderzocht en geseponeerd heeft.

Als partijen ook een kopie willen krijgen van het dossier dan kan dat. Deze kopie is echter niet gratis. De kostprijs is 0,25 euro per blad, met een minimum van 1,50 euro en een maximum van 1.250 euro.